

प्रादेशिक पर्यटन विकास योजना
सन २०२४-२५ अंतर्गत प्रशासकीय मान्यता
दिलेल्या पर्यटन संचालनालयातील कामांना
निधी वितरीत करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक टिडीएस २०२४/०३/प्र.क्र.१७२/पर्यटन-१
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,
दिनांक : २० डिसेंबर, २०२४.

- संदर्भ :- १) पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, शासन निर्णय क्र.टिडीएस २०२४/०३/प्र.क्र.१७२/पर्यटन-१,
दि.०४/०९/२०२४.
- २) पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, शासन निर्णय क्र.टिडीएस २०२४/०३/प्र.क्र.१७२/पर्यटन-१,
दि.१०/०९/२०२४.
- ३) पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, शासन निर्णय क्र.टिडीएस २०२४/०३/प्र.क्र.१७२/पर्यटन-१,
दि.२४/०९/२०२४. (एकूण २)
- ४) पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, शासन निर्णय क्र.टिडीएस २०२४/०३/प्र.क्र.१७२/पर्यटन-१,
दि.२५/०९/२०२४. (एकूण ५)
- ५) पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, शासन निर्णय क्र.टिडीएस २०२४/०३/प्र.क्र.१७२/पर्यटन-१,
दि.३०/०९/२०२४.
- ६) पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, शासन निर्णय क्र.टिडीएस २०२४/०३/प्र.क्र.१७२/पर्यटन-१,
दि.०५/१०/२०२४.
- ७) पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, शासन निर्णय क्र.टिडीएस २०२४/०३/प्र.क्र.१७२/पर्यटन-१,
दि.०७/१०/२०२४. (एकूण १२)
- ८) पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, शासन निर्णय क्र.टिडीएस २०२४/०३/प्र.क्र.१७२/पर्यटन-१,
दि.०९/१०/२०२४. (एकूण ४)
- ९) पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, शासन निर्णय क्र.टिडीएस २०२४/०३/प्र.क्र.१७२/पर्यटन-१,
दि.१०/१०/२०२४.
- १०) पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, शासन निर्णय क्र.टिडीएस २०२४/०३/प्र.क्र.१७२/पर्यटन-१,
दि.११/१०/२०२४.
- ११) पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, शासन निर्णय क्र.टिडीएस २०२४/०३/प्र.क्र.१७२/पर्यटन-१,
दि.१४/१०/२०२४.

शासन निर्णय :-

पर्यटन स्थळांच्या ठिकाणी पायाभूत सुविधा पुरविण्यासाठी प्रादेशिक पर्यटन योजनेंतर्गत सन २०२४-२५ मध्ये संदर्भ क्र.१ ते ११ येथील शासन निर्णयान्वये खालील तक्त्यातील स्तंभ क्र.३ येथे नमूद केल्याप्रमाणे प्रशासकीय मान्यता देण्यात आलेल्या कामांना स्तंभ क्र.४ येथे नमूद केल्याप्रमाणे रु.७२१.०० लक्ष इतका निधी पर्यटन संचालनालय यांना वितरीत करण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे :-

(रुपये लक्षात्)

अ.क्र	कामांचे नाव	प्रशासकीय मान्यता	वितरीत रक्कम
१.	२.	३.	४.
१)	Development of Iconic Tourist centre या योजनेअंतर्गत महाराष्ट्र राज्यातील विविध पर्यटन स्थळांचा तपशीलवार आराखडा तयार करण्यासाठी वास्तुविशारद सल्लागार कंपनीची नेमणुक करण्याबाबत.	५००.००	५०.००
२)	पर्यटन विकास कामे (एकूण १ ते ८)		
१.	हरिहर किल्ला येथे किल्ल्याच्या पायथ्याशी पर्यटन स्थळाचा विकास करणे, जि. नाशिक	१५०.००	१००.००
२.	रामशेज किल्ला येथे किल्ल्याच्या पायथ्याशी पर्यटन स्थळाचा विकास करणे, जि. नाशिक	१७५.००	
३.	मौजे नांदणी, ता. दक्षिण सोलापूर, जि. सोलापूर येथील तलावाचे सुशोभीकरण व परिसर सुधारणा करणे	१५०.००	
४.	मौजे गोरठा. ता. उमरी, जि. नांदेड येथील श्री संत कविदास गणू महाराज, कावडी स्थळी व मौजे नागठाणा, सिध्देश्वर मंदिर सुशोभीकरण करणे व मुलभूत सुविधा निर्माण करणे	१००.००	
५.	पर्यटन क्षेत्र चास, जि. नाशिक येथे पर्यटनदृष्ट्या विकास करणे	७५.००	
६.	मौजे तोंडगाव, ता.जि.वाशिम येथील संत गजानन महाराज संस्थान येथील विविध विका कामे करणे	१००.००	
७.	मौजे आष्टा, ता. माहूर, जि. नांदेड येथील सेवादस संस्थान येथे विविध विकास कामे करणे	१००.००	
८.	भालसा मोठा प्रकल्प, ता. शहापूर, जि. ठाणे अंतर्गत असलेल्या पुर्व विश्रामगृह परिसरात कोई माशांचा तलाव (koi-pond) विकसित करणे	१५०.००	१००.००
	एकूण (१ ते ८)	१०००.००	
३)	पर्यटन विकास कामे (एकूण १ ते ८)		
१.	रामशेज किल्ला ता. जि. नाशिक पर्यटन स्थळी पर्यटकांसाठी पर्यटन सुविधा केंद्राचे निर्माण करणे.	१००.००	२५०.००
२.	केळवे समुद्र किनारा ता. जि. पालघर पर्यटन स्थळी पर्यटकांसाठी पर्यटन सुविधा केंद्राचे निर्माण करणे.	१००.००	
३.	हरिहरेश्वर किल्ला ता. श्रीवर्धन जि रायगड पर्यटन स्थळी पर्यटकांसाठी पर्यटन सुविधा केंद्राचे निर्माण करणे.	१००.००	
४.	पांडवलेणी पंडित जव्हारलाल नेहरू उद्यान नाशिक पर्यटन स्थळी पर्यटकांसाठी पर्यटन सुविधा केंद्राचे निर्माण करणे.	१००.००	
५.	राज्यात जबाबदार पर्यटनाची अंमलबजावणी करणे (Responsible Tourism)	१००.००	
६.	नाते, ता.महाड येथील महादेव मंदिर जिर्णोद्धार करणे, परिसर सुशोभीकरण करणे, ता.महाड, जि.रायगड	१००.००	

७.	अप्पर तुडौल गांवदेवी मंदिर चारवाडी जिर्णोद्धार करणे, कमानी बांधणे व परिसर सुशोभीकरण करणे, ता.महाड, जि.रायगड.	१००.००	
८.	ता.कन्नड जि. छत्रपती संभाजीनगर येथील नगरपरिषद हद्दीतील विविध विकास कामे करणे.	२००.००	
९.	मौजे मुंडवाडी ता.कन्नड जि.छत्रपती संभाजीनगर येथील विविध विकास कामे करणे.	१००.००	
१०.	मौजे नांदुरा, ता. व जि. हिंगोली येथील सटवाई देवी संस्थान विविध विकास कामे करणे.	२००.००	
११.	मौजे आंबले, ता.माणगांव, जि.रायगड वडाचाकोंड येथे परिसर सुशोभीकरण करणे.	१००.००	
१२.	आदिस्ते मुळगाव, ता.महाड, जि.रायगड येथील गणेश मंदिर परिसराचे सुशोभीकरण करणे.	१००.००	
१३.	सदगुरु काकासाहेब महाराज देवस्थान एकतुनी ता.पैठण येथील विकास कामे करणे.	२००.००	
१४.	श्री बहिरोबा महाराज संस्थान, कोळेगाव ता. भोकरदान जि. जालना येथील परिसराची विकास कामे करणे	११०.००	
१५.	परभणी शहरालगत मौजे कारेगाव येथील श्री हिंगुलांबिका देवी मंदिर परिसर पर्यटन दृष्ट्या विकसित करणे.	२००.००	
१६.	पहेल ता. माणगांव येथील तलाव व परिसर सुशोभीकरण करणे जि. रायगड	१००.००	
१७.	नाशिक जिल्ह्यातील दिंडोरी तालुक्यातील ग्रामीण भागातील मंदिर परिसर विकास करणे व सौर दिप बसविणे	१५०.००	
१८.	मौजे खडांगळी ता. सिन्नर जि. नाशिक येथील पर्यटन विषय विविध विकास कामे	१००.००	
१९.	मौजे धारकल्याण ता. व जि. जालना येथे आनंदी आत्मानंद सरस्वती रंगनाथ महाराज मठ परिसरात पर्यटन दृष्ट्या विकास कामे करणे.	४०.००	
२०.	मौजे डुकरी पिंप्री ता. व जि. जालना येथे पर्यटन दृष्ट्या विकास कामे करणे.	४०.००	
२१.	मौजे. गंगनबीड ता. नायगाव येथे महादेव मंदिर येथील परिसर विकास व सुशोभीकरण करणे.	४०.००	
२२.	श्री विरशाप्पा महाराज मंदिर / सय्यद सादा दर्गा / महादेव मंदिर / हनुमान मंदिर मौजे बोरगाव (आ) तालुका लोहा जिल्हा नांदेड येथील परिसर विकास व सुशोभीकरण करणे.	४०.००	
२३.	मौजे कपिलेश्वर देवस्थान बेटसांगवी ता. लोहा जि. नांदेड येथील परिसर विकास व सुशोभीकरण करणे.	४०.००	
२४.	मौजे कोचरा ता. वैगुर्ला जि. सिंधुदुर्ग येथील भावई तलाव परिसर सुशोभीकरण करणे	४०.००	
	एकुण	२५००.००	२५०.००
४)	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे हस्तीकलश असलेले परिवेण बुध्दविहाराकडे दुतर्फा, जाणारा पोहच रस्ता कामे करणे, ता. गुहागर, जि. रत्नागिरी	५०.००	५.००

	महाराजांनी वेद बोलविलेल्या रेडा समाधी स्थळ येथे पर्यटन दृष्ट्या विकसित करणे		
१९)	श्रीराम मंदिर संस्थान, हरिपुर, ता. मिरज जि. सांगली येथे सभामंडप बांधणे व पर्यटकांसाठी सुविधा निर्माण करणे.	३०.००	३.००
२०)	पर्यटन संचालनालय संचालित स्वामी समर्थ कोलेज ऑफ हॉटेल मॅनेजमेंट आणि केटरिंग (IHM Solapur) येथे पुरुष व महिला होस्टेल येथल फर्निचर व इतर अनुषंगिक वाढीव कामे करणे.	२००.००	२०.००
२१)	पर्यटन संचालनालय संचालित स्वामी समर्थ कोलेज ऑफ हॉटेल मॅनेजमेंट आणि केटरिंग (IHM Solapur) येथे विध्यार्थी व पर्यटक यांच्या सोलर विधुती कारण व Solar water Heater, गार्देन विकसित करणे.	२००.००	२०.००
२२)	पर्यटन संचालनालय संचालित स्वामी समर्थ कोलेज ऑफ हॉटेल मॅनेजमेंट आणि केटरिंग (IHM Solapur) येथे विध्यार्थी व पर्यटक यांच्या साठी सोई सुविधा निर्माण करणे.	२००.००	२०.००
२३)	पोहरादेवी संस्थान येथे पर्यटक निवास निर्माण करणे तालुका मानोरा, जिल्हा वाशिम	२००.००	२०.००
२४)	श्री विठ्ठल रुक्मिणी देवस्थान मौजे बिबी ता. पुसद जि. यवतमाळ येथे पर्यटकांसाठी विविध सोई सुविधा निर्माण करणे व सभामंडपाचे बांधकाम करणे.	१००.००	१०.००
२५)	चंडेश्वरी माता मंदिर, मोहाडी ता. माहाडी जि. भंडारा येथे पर्यटकांसाठी सोयी सुविधा व सौंदर्यीकरण करणे हनुमान मंदिर, बेलारी जि. नागपूर येथे पर्यटकांसाठी सोयी सुविधा उपलब्ध करून देणे	१००.०० १००.००	२०.००
	एकूण १ ते २	२००.००	२०.००
२६)	काळभैरवनाथ मंदिर सोनारी ता. परांडा, जि. धाराशिव येथील पर्यटन क्षेत्र विकास कामे करणे.	२००.००	२०.००
	एकूण पर्यटन संचालनालय (१ ते २६)	७२१०.००	७२१.००

०२. वरील कामांसाठी पर्यटन संचालनालयास कार्यान्वयीन यंत्रणा म्हणून नियुक्त करण्यात येत आहे. त्यानुसार खालील अटी व शर्तीचे अनुपालन व्हावे.

०३. अटी व शर्ती :-

- उपरोक्त कामे दर्जेदार स्वरूपाची व्हावीत, याकरीता स्थापत्य विशारदांची (Theme Based Architect) नेमणूक करून प्रत्यक्ष कामे नामांकित कंत्राटदारांच्या माध्यमातून करण्यात यावीत व त्या कामांचे योग्य संनियंत्रण आणि गुणनियंत्रण करण्यात यावे.

- २) वितरीत केलेल्या निधीतून खर्च करताना वित्तीय नियमांचे आणि विविध नियमांतर्गत नेमून दिलेल्या कार्यपद्धतीचे पालन करण्यात यावे.
- ३) प्रशासकीय मान्यता मिळालेल्या कामांच्या निविदा प्रक्रिया तात्काळ राबवून कामांचे कार्यारंभ आदेश देण्याबाबतची कार्यवाही तात्काळ करण्यात यावी. तसेच सदर कामे तीन वर्षांच्या कालावधीत पूर्ण करणे बंधनकारक राहील.
- ४) सदर मंजूर कामांचे कार्यारंभ आदेश देण्यात येऊन प्रत्यक्षात काम सुरु झाल्यावर सदर कामात / कार्यान्वयीन यंत्रणेत कोणत्याही परिस्थितीत बदल करता येणार नाही.
- ५) कोणत्याही परिस्थितीत मंजूर अनुदानापेक्षा जास्त खर्च होणार नाही याची दक्षता घेण्यात यावी. मंजूर अनुदानापेक्षा जादा खर्च झाल्यास त्याची जबाबदारी संबंधित संचालक, पर्यटन संचालनालय यांची राहील व जादा खर्च प्रित्यर्थ जादा अनुदान उपलब्ध करून दिले जाणार नाही.
- ६) मंजूर तरतुदीतून करावयाचा खर्च वित्त विभागाच्या प्रचलित आदेशानुसार करण्यात यावा व मंजूर कामे तात्काळ पूर्ण करावीत.
- ७) पर्यटन विभागाने उपलब्ध करून दिलेल्या निधीतून केलेल्या कामाच्या ठिकाणी सदर कामे पर्यटन विभागाने प्रादेशिक पर्यटन विकास योजनेअंतर्गत उपलब्ध करून दिलेल्या निधीमधून केली असल्याबाबतचे फलक लावण्यात यावेत.
- ८) ज्या संदर्भात निधी उपलब्ध करून देण्यात येत आहे त्या प्रत्येक योजनेच्या संदर्भात वित्तीय अधिकाराच्या प्रत्यावर्तनानुसार सक्षम प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता घेणे आवश्यक आहे.
- ९) अशा प्रत्येक योजनेबाबत करावयाच्या बांधकामासंदर्भात अथवा खरेदीबाबत किंवा सेवा पुरवठा कराराबाबत वित्तीय नियमांप्रमाणे आवश्यक ती कार्यपद्धती पाळणे आवश्यक आहे. या संदर्भात शासन परिपत्रक, वित्त विभाग, क्रमांक-संकीर्ण-१००२/प्र.क्र.१५/कोषा-प्र ५, दि. ६ फेब्रुवारी, २००२ च्या सूचनांचे काटेकोरपणे पालन होईल याची खबरदारी संबंधित अंमलबजावणी यंत्रणेने घ्यावी. तसेच शासन निर्णय वित्त विभाग क्र.बीजीटी-१०.००/प्र.क्र.५६/२०००/वित्तीय सुधारणा, दिनांक १०.९.२००१ मधील उपाययोजनांची अंमलबजावणी तंतोतंतपणे करण्यात यावी.
- १०) तांत्रिक मान्यता विहित स्तरावर घेण्यात यावी.
- ११) सदर कामांच्या निविदा ह्या संचालक, पर्यटन संचालनालय मुंबई यांच्या मान्यतेने करण्यात याव्या.
- १२) पर्यटक सुविधा जसे निवास व्यवस्था, बैठक व्यवस्था यासारख्या सुविधा पर्यटन विभागास आवश्यक वाटल्यास सदरच्या विभाग / संस्थेमार्फत मोफत पुरविण्यात याव्यात.
- १३) पर्यटक सुविधेचा व्यावसाईक वापराचा दर निश्चित करताना पर्यटन संचालनालयाची मान्यता घेण्यात यावी.
- १४) रस्त्यांच्या प्रस्तावित कामांच्या प्रकरणांमध्ये सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या नियमावलीचे पालन करणे बंधनकारक राहील.
- १५) योजनेत्तर स्वरूपाच्या कामासाठी (देखभाल/दुरुस्ती इ.) सदरची तरतूद उपयोगात आणली जाणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
- १६) सदर कामांपैकी जी कामे तीर्थक्षेत्रांच्या विकासासाठी प्रस्तावित करून देवस्थान/संस्थेच्या जागेवर करण्यात येणार आहेत अशा कामांसंदर्भात सदर देवस्थान/संस्थेकडून ना-हरकत प्रमाणपत्र प्राप्त करून घेणे बंधनकारक राहील. तसेच अशा कामाच्या पूर्णत्वानंतर त्या संदर्भातील देखभाल/दुरुस्ती, संबंधित संस्थेने करण्यासंदर्भात संचालक, पर्यटन संचालनालय व संबंधित जिल्हाधिका-यांनी संबंधित देवस्थान / संस्थेबरोबर करारनामा करणे बंधनकारक राहील. अशा प्रकारच्या देखभाल

दुरुस्तीकरीता शासनाकडून यापुढे कोणत्याही प्रकारचा निधी उपलब्ध करून दिला जाणार नाही, याची नोंद घेण्यात यावी व तशी अट करारात अंतर्भूत करण्यात यावी. तसेच या कामामुळे निर्माण होणाऱ्या सर्व सुविधा तसेच पर्यटन स्थळ सर्व नागरीकांसाठी खुले राहिल, अशी अट करारात समाविष्ट करण्यात यावी.

- १७) सदर निधीतून करावयाच्या कामांची भौतिक प्रगती तसेच निधीतून होणा-या खर्चाची मासिक विवरणपत्रे दर महिन्याच्या १० तारखेपर्यंत पर्यटन संचालनालयास न चुकता सादर करावीत. तसेच काम पूर्ण झाल्यानंतर पूर्णत्वाचा दाखला आणि निधीबाबतचे उपयोगिता प्रमाणपत्र न चुकता पर्यटन संचालनालयामार्फत शासनास सादर करण्यात यावे.
- १८) संचालक, पर्यटन संचालनालय यांनी काम कोणत्याही अन्य योजनेतून / निधीतून पुर्ण करण्यात आले नाही याची खात्री करूनच निधीचे वितरण करावे. मंजूर असलेले काम कोणत्याही अन्य योजनेतून / निधीतून पुर्ण करण्यात आले असल्यास संबंधित कामास वितरित केलेला निधी शासनास परत करण्यात यावा व झालेल्या अनियमिततेबद्दल संबंधितांवर उचित कारवाई करण्यात यावी.
- १९) उर्वरित निधीची मागणी करताना उपयोगिता प्रमाणपत्र व कामाची गुणनियंत्रण यंत्रणेद्वारे प्रत्यक्ष तपासणी करून कामाच्या गुणवत्तेबाबत व कामाच्या सद्यस्थितीबाबतचा प्रमाणित अहवाल (छायाचित्रांसह) शासनास सादर करण्यात यावा.
- २०) सदर काम पूर्ण झाल्यानंतर सदर कामाच्या देखभालाची तसेच इतर अनुषंगिक कामांची जबाबदारी कार्यान्वयीन यंत्रणा व संबंधित संस्था यांची राहिल.
- २१) काम पूर्ण झाल्यानंतर सदर पर्यटक सुविधा तात्काळ उपयोगात आणण्याच्या दृष्टीने काम सुरु असतानाच पूर्व नियोजन करावे.

०५. या प्रकरणी मंजूर करण्यात आलेल्या (प्रादेशिक पर्यटन विकास योजनेंतर्गत) सहायक अनुदानाची रक्कम आहरण करून संबंधितांना वितरीत करण्याकरीता पर्यटन संचालनालयाशी संबंधित कामांसाठी मुख्य लेखा अधिकारी, पर्यटन संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांना 'आहरण व संवितरण अधिकारी' व सह संचालक पर्यटन संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांना नियंत्रण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. सदर शासन निर्णयानुसार मंजूर करण्यात आलेल्या अनुदानाची रक्कम त्यांनी अधिदान व लेखा अधिकारी कार्यालय, मुंबई येथे देयके सादर करून संबंधितांना वितरीत करावी. सदर कार्यवाहीबाबतचा अनुपालन अहवाल पर्यटन संचालनालयामार्फत शासनास एक महिन्यात सादर करण्यात यावा.

०७. प्रमाणित करण्यात येते की, वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्र.अर्थसं-२०२४/प्र.क्र.८०/अर्थ-३, दि.२५/०७/२०२४ अन्वये देण्यात आलेल्या सूचनेनुसार व अधिकाराच्या मर्यादेत सदर शासन

[illegible]